

beszítő: KAPITÁNY ORSOLYA
beszítés ideje: 1976.

TART.: VISELET, NÉPI TÁPLÁLKOZÁSI ADATOK

11 lap, 1 foto.

FOLKORAI mutató: LÁBOD

szakmutató: XII
XIV

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRMA'S

ÁTVEVETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3575-OS TETELE MÓL

1912 v. 1913

Lábod

Dávid József bíró v/16/41

" - né. Horgas
Katalin

Lányul Tüske Sándorné

Dávid Katalin

a húslány. Tüske Irina
/Kulcsár Jánosné/

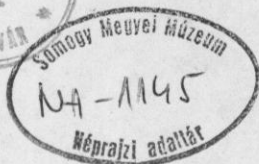
Szabó Béla a jegyző fia
fényképezte

F: 5072

Lábod

3575

L á b o d

B u c s u

Adatközlő: Özv. Dávid Istvámmé Héjjas
Erzsébet, sz. 1900, Beleg.
Lábod, Kossuth L.u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976.II.19.

Bábot vettek bucsufiának. A lányok szivet kaptak, a fiuktól.

Bábo skuglófot nem ismeri.

Karácsonyfa díszítésére nem használták, nem díszítettek karácsonyfát.

A bucsukról, vásárokról az öregeknek szoktak hazavinni márcot.

Mézsért ritkán vittek haza.

3575

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Er-
zsébet, sz. 1900. Béleg.
Lábod, Kossuth L. u. 24.

Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

L á b o d

G y ó g y i t á s :

Mézet borba tettek és ezt itták köhögés ellen. Teába is tették.

3575

L á b o d

B a b o n á k :

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Er-
zsébet, sz. 1900. Béleg
Lábod, Kossuth L. ú. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

A gyerek pelenkát a déli és estéli harangszó nem érhetette kint.

Tojást nem szabadott adni másnak, amíg ő maga nem ültetett tyukot, mert akkor elvitte a hasznot.

Menyasszonynak az esküvői cipőbe 2 fillért tettek, hogy akkor nem tudták megbabonázni.

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Erzsébet, sz. 1900. Beleg.
Lábod, Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

Lábod

Paszit: Paszítot gyermekágyashoz vitték.

Tyuk megfőzve tésztalevesnek,

tyukot megpirították,

rizst tettek a tetejére,

1 pohár becsinált levest.

1 1/2 - 2 liter káposztát disznóhussal - töltött káposzta,
rétés, kuglófot tettek bele.

1 üveg bor.

1920 körül már édes süteményeket is vittek paszítba.

Egyszer vittek paszítot. A koma nagyobb paszítot vitt.

A közeli rokon kisebbet.

Komatálat: Belegen 12 - férjhez menetelig küldtek komatálat.

Amikor komák lettek magázták egymást.

Lányok-lányoknak küldtek komatálat, fiuk-fiuknak is küldtek.

Tésztás tálba tették a halmit.

"Komatálat hoztam,

Föl is aranyoztam,

Koma küldte komának,

Hogy váltsa föl magának."

Komatálat egy másik lánnyal küldték. Több helyre vitte a komatálat többet is.

alma, narancs, himes tojás, sütemény - édes.

A komának küldött kosárból vett ki a lány almát, vagy mást is, és helyébe tett valamit.

A komatál vivő kapott abból amit vitt. Ezután lettek komák.

A komatálat husvéti ünnepekben küldték. Husvét napjában vitték.

Locsolkodás nem volt a reformátusoknál.

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Lábod,
 1900. Héjjas Erzsébet Beleg
 Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976.II.19.

S i r j e l, sir /kérdőív alapján/

- 1./a. Fejfának nevezik a hálott feje fölé tett jelet.
Tölgyfából csináltatták a fejfát.
- /b. Nem volt különbség a férfi és a nő fejfája között.
- /c. A gyermek fejfája kisebb volt.
- /d. Nem ismer elnevezéseket.
- /e. Nem tud róla az adatközlő.
- /f. Csak a szokásos rövidebb irások
- /g. Nem festettek fejfát
- /h. A koporsót feketére festették
- 2./ A szokásos sirhantról tud az adatközlő csak
- 3./ Nem emlékszik a sirkövek babonáira.
- 4./ Nem tettek ürömvirágot a koporsóba, csak pénzt dobtak még 1945 után is a sirba
- 5./ és a koszorukat is elásták
- 6./ A sirt úgy ásták, hogy beástak part alá, és odahelyezték a koporsót. Ha házaspár került egy gödörbe akkor a másikat már nem ásták part alá.

A férfit bal felé ásták a part alá.

A feleséget nem tették part alá, hanem egyenesen a gödör aljába.

3575

V/16/48

L á b o d

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Erzsébet, sz. 1900. Béreg.
Lábod, Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

Aszalás: alma, szilva, őszibarackot kenyérsütés után a kemence alján aszaltak. Az almát félbevágták és a magházat kivágták. A szilvát és őszibarackot egészben aszalták.

2-3 szor kellett aszalóba /kemencébe/ tenni.

Az aszalt szilvát bő vízben megmosták, annyi vizet tettek bele, hogy ellepje. Cukrot tettek hozzá és megfőzték. Levélvel együtt fogyasztották.

3575

v/16/49

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Er-
zsébet, sz. 1900. Beleg
Lábod, Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

Lábod

Böjtös ételek:

A reformátusok nagypénteken böjtöltek.

Tejfölös borsólevest

mácsikot /mákosat/ készítettek,

mézet megmelegítettek és a mácsikot ezzel megöntözték tálaláskor.

A mákor belekeverték az egész tésztába, hogy ne álljon össze, mert zsírt nem tettek bele.

3575

V/16/50

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Er-
zsébet, sz. 1900. Beleg
Lábod, Kossuth L.u. 24.

Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

L á b o d

A d i s z n ó r é s z e i :

Fodor bél = fodorgya, fodor zsir. ---

Vékonybelet = kukoricakásával töltötték hurkának.

A húst nemigen sütötték le, hanem inkább felfüstölték.

Lisztes hurka: A lisztet forrózsírral összekeverték, borssal, sóval,
paprikával fűszereztek.

Összekeverték és vastagbélbe töltötték, megsütötték.

Belegbe készítette Héjjas Péterné, 1900-as években készítette.

L á b o d

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Erzsébet, sz. 1900. Beleg.
Lábod, Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

Táplálkozás.

Mézestészta: méz, cukor, tojás, szegfűszeg. Egy üveg pohár méz, 2 tojás. A mézet melegre "fellangyosította" hozzáadta a tojást és kettő félmarék /2 egy marék/ cukrot és annyi lisztet amennyit felvett. Izesítőül szegfűszeget tett bele. A tésztát összegyúrta és pihenni hagyta. Elsodorta, elvagdalta és tepsibe tette kisütni.

Rétest sütöttek: A savót feltették melegíteni, ahhoz adtak vizet annyit, amennyi a savó volt. 3/4 liter volt a víz, savó együtt. 1/2 evőkanál só, 1 tojás. Amennyit felvett a savós víz, annyi lisztet kellett bele tenni. Összedolgozta. Cipókat csinált annyit, hogy az asztalon el tudja az egy-egy cipót nyújtani. Turóval, mákkal, hinti meg, cukrosan csinálják. Az elnyújtott rétest zsirral és tejjel megöntözték.

Kelt rétes: A hosszikalács anyagát kell készíteni hozzá, csak gyöngé-
re kell, nyúlásra gyurni. Cipókat csináltak, amikor megkelt elnyújtot-
ták, zsirral és tejjel megöntözték. Tollal kenték el, hogy elváljon
rétegekre. Turóval, mákkal, dióval töltötték. Ünnepre készítették eze-
ket a tésztákat.

Kukoricás kenyér: 1914-es háború alatt csinálták. 2/3 rész buza
vagy rozsliszt, és ehhez 1/3 rész kukoricaliszt.

Kelt prósza: Tej, cukor, élesztő, tojás, 3 deka élesztő, 2 tojás,
3/4 liter tej, só, 2 félmarék cukor. Annyi lisztet tettek bele, hogy
elég sűrű legyen. Tepsibe öntötte. Ott megkelt, ráhintette a cukros
diót és kisütötte. A cukorból a tésztába is tett egy keveset, hétköz-
nap sütötte.

Tollas pogácsa: december 31.-én sütötték.

A pogácsába libatollat tettek, beletűzték a család minden tagjának.
Akié elégett azt mondták, hogy a következő évben meghal.

V a s á r n a p: 1920-ban itt Lábodon

káposzta /karaj = orgya/
orgyával.

Káposztát megfőzték a füstölt orgyával és rántást
tettek bele.

Kelt tésztát és rétest sütöttek.

L á b o d

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas
Erzsébet, sz. 1900, Beleg
Lábad-Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

V i s e l e t

1921-ben került Belegről Lábadra. 1900-1921 között kb. három család volt csak katolikus Belegben, a többi református vallású volt. Belegben csak református templom volt. A katolikusok Kutasra jártak misére. Kutasra a református lányok is eljártak a bucsura, csoportosan mentek vonattal.

Öltözetük egyforma volt. A kutasai vásáron 16 krajcárért vettek fehér bluzanyagot, kreppet. Kettő rőf egy bluzhoz volt elegendő.

A szoknya anyaga karton volt. Ezt is a vásáron vették. Kötény fehér moly anyagból készült.

A haját befonva viselték. A haját fültől-fülig kettéválasztották, akinek hosszabb volt a haja, az a hátsó részt is még kétfelé választotta. Aki csak kétfelé választotta a haját az kettőfonatot csinált. Aki tudta háromba választotta és úgy fonta be külön mindegyiket. Egy-másután csavarták fel a fejtetőre.

12 éves kislányoknak csak egy fonatjuk volt. Hátra volt fésülve a haj és be volt fonva.

Férjhez menetelkor "bokrétás konty" volt Lábadon az asszonyok fején.

Fejkendőt csak hétköznapi viseltek, ünnepnap nem kötöttek kendőt.

Dávid néni 1930-ig viselt cifra ruhákat, delin kendő, drapp, fehér.

1930 után sötétebb ruhákat kéket, kávébarna, sötétzöld viseltek.

L á b o d

Adatközlő: Özv. Dávid Istvánné Héjjas Erzsébet, sz. 1900. Beleg Lábod, Kossuth L. u. 24.
Gyűjtő: Kapitány Orsolya, 1976. II. 19.

Tej, tejtermékek

Tejfölt, turót, -piacra vitték.

Vajat nem köpültek.

Tejfölt leszedték az aludttejéről. Az aludttejet kimelegítették és turószsákban kicsöpögették a savóját, zománc edényben.

Belegben a nagyszülő 3-lábu vaslábosban alvasztotta a tejet.

A szabad tűzhelyre tették a lábost és alatta izzó-parázs melegen tartotta a lábost. Itt megaludt, majd turószacskába tették kicsöpögni.

Savót állatnak adták, vagy gyurni használták, kelt tésztához illetve réteshez.

Füstölt turó: A turót sóval, paprikával összekeverték. Gombócokat, pogácsát csinált belőle. Tiszta deszkára tette sorba és a szabad tűzhely fölé tették füstölni.

Ha nem volt főzés ezt fogyasztották. Iskolába is vitték a gyerekek.

Keserűturót nem csináltak.

Füstölt turóhoz erősebben kellett megalvasztani, hogy a savó benne ne maradjon. Télen - nehezen alszik meg. Tésztára nem tették, csak magában fogyasztották.

Turóhoz: gyöngén kellett megaludnia a tejnek. friss turóval nem keverték.

Vajat: Csak Belegben a csarnokos asszony csinált. Ő csinálta csak a faluban. A családban nem köpültek.